Lietas arhīva Nr. A42-01565-18/25
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:1008.A420156518.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 5.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Markovs,

piedaloties pieteicējas AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvjiem /pers. A/ un Mārcim Kauliņam, kā arī atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvjiem Sandrai Micēvičai un Viesturam Freimanim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc AS "Augstsprieguma tīkls" pieteikuma par Rīgas domes priekšsēdētāja 2017.gada 13.decembra lēmuma Nr.2-30/RD-17-2730-nd "Par apstrīdēto lēmumu" atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA "Latvijas Energoceltnieks" vērsās ar iesniegumu Rīgas domes Apstādījumu saglabāšanas komisijā ar lūgumu izsniegt atļauju koku ciršanai saistībā ar elektrolīnijas "Kurzemes loks" pārbūvi Rīgā, zemesgabalā ar kadastra Nr.0100 080 0056, Baltegļu ielā 5.

Ar Rīgas domes Apstādījumu saglabāšanas komisijas 2017.gada 7.augusta lēmumu Nr.32 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) nolemts atļaut cirst kokus pēc būvataļauja saņemšanas un būvatļaujā ietverto nosacījumu izpildīšanas, kad būvatļauja kļuvusi neaptrīdama, kā arī nolemts noteikt zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu.

AS "Augstsprieguma tīkls", kas ir būvdarbu pasūtītājs, nepiekrītot Sākotnējam lēmumam, to apstrīdēja daļā, ar kuru noteikts pienākums atlīdzināt zaudējumus par dabas daudzveidības samazināšanu.

[2] Ar Rīgas domes priekšsēdētāja 2017.gada 13.decembra lēmumu Nr.2-30/RD-17-2730-nd Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts (turpmāk – Lēmums). Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Meža likuma 8.panta pirmā daļa noteic, ka Ministru kabinets izdod noteikumus par koku ciršanu ārpus meža, savukārt šī panta otrā daļa noteic, ka pašvaldība saistošajos noteikumos par koku ciršanu ārpus meža pilsētas un ciema nosaka zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu, kā arī šo zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.

[2.2] Latvijas Republikas Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumu Nr.309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža" (turpmāk – Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža) 5.3. un 5.5.apakšpunkts noteic, ka šo noteikumu 4.punktā minētajās teritorijās, izņemot šo noteikumu 4.11.apakšpunktā minēto gadījumu, bez pašvaldības atļaujas koku ciršanai ārpus meža atļauts cirst: kokus ārpus pilsētām teritorijās, kur saskaņā ar normatīvajiem aktiem par aizsargjoslām, meliorāciju, autoceļiem un dzelzceļiem koku audzēšana ir aizliegta, kā arī Aizsargjoslu likuma 61.pantā minētos kokus; kokus, kuri apdraud infrastruktūras darbību, cilvēka veselību, dzīvību vai īpašumu, ja pirms darbu veikšanas ir notikusi situācijas fotofiksācija un informēta pašvaldība.

Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 7.punkts noteic, ka, ja koku ciršana nepieciešama būvniecībai un būvprojekta minimālajā sastāvā ir norādīti izcērtamie koki vai izcērtamo koku apjoms, būvvaldes izsniegtā būvatļauja uzskatāma arī par būvniecības dokumentācijā minēto koku ciršanas atļauju, izņemot šo noteikumu 9.punktā minētos gadījumus. Koku ciršanu atļauts uzsākt, ja būvatļaujā ir izdarīta atzīme par tajā ietverto projektēšanas nosacījumu izpildi.

Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 10.punkts noteic, ka, ja šo noteikumu 7., 8. un 9.punktā minētajā gadījumā koku ciršana paredzēta pilsētas vai ciema teritorijā, koku ciršanu var uzsākt pēc šo noteikumu 23.punktā minēto zaudējumu atlīdzināšanas.

Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 22.punkts noteic, ka, pašvaldības dome izdod saistošos noteikumus par koku ciršanu ārpus meža, nosakot koku ciršanas izvērtēšanas kārtību un publiskās apspriešanas procedūras kārtību, kā arī sabiedrībai nozīmīgus gadījumus, kad rīko publisko apspriešanu.

Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 25.2.apakšpunkts noteic, ka zaudējumu atlīdzība netiek noteikta, cērtot nokaltušu koku.

[2.3] Rīgas dome pievienojas Būvvaldes 2017.gada 7.septembra vēstulē Nr.BV-17-1358-dv paustajam viedoklim, kurā norādīts, ka 16 cirst paredzētās priedes Zemes gabalā atrodas ārpus esošās 110kV līnijas aizsargjoslas, un paredzētā 330 kV līnijas aizsargjosla vēl nav noteikta, līdz ar to Aizsargjoslu likuma normatīvais regulējums nav attiecināms uz 16 cirst paredzētajām priedēm, kuras atrodas ārpus noteiktās aizsargjoslas un kuras nekādi netraucē esošās 110 kV līnijas darbībai.

[2.4] Attiecībā uz 2 priedēm, kuras atrodas pie esošās 110 kV līnijas, norādāms, ka, apsekojot minētās priedes, tika konstatēts, ka viena priede ir nokaltusi, un atbilstoši Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 25.2.apakšpunktam un Saistošo noteikumu 10.punktam, Būvvalde priedes nociršanai 2017.gada 13.jūlijā noformēja ārpus meža augoša koka ciršanas atļauju Nr.BV-17-1884-acv, nenosakot zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koka ciršanu. Savukārt, apsekojot otru priedi, kura atrodas 110 kV līnijas aizsargjoslā, tai netika konstatētas Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 6.punktā un Saistošo noteikumu5.3.apakšpunktā noteiktās bīstamās pazīmes. Tāpat lietas materiālos nav dokumentu, kuros būtu norādīts, ka cirst paredzētajiem kokiem būtu konstatētas Aizsargjoslas likuma 61.panta piektajā daļā noteiktās bīstamības pazīmes, kā arī lietas materiālos nav informācijas par kompetentās personas atzinumu, ka cirst paredzētie koki, tostarp otrā priede, jebkādi traucētu inženiertehniskā tīkla

darbībai.

Tādēļ nav pamata piemērot Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 3.pielikumā "Koeficienti zaudējumu atlīdzības aprēķināšanai par koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā" norādīto koku ciršanas koeficentu – "Koks bojā ēku, inženierkomunikācijas vai traucē to darbību 0,1".

[2.5] Zemkopības ministrijas 2017.gada 12.oktobra vēstulē Nr.3.2-3/2497/2017 izteiktais viedoklis ir attiecināms uz kokiem, kuri ir bīstami vai traucē inženiertehnisko tīklu darbībai, par kuriem nebūtu nosakāma zaudējumu atlīdzība par dabas daudzveidības samazināšanu.

Minētajā vēstulē esošā atsauce uz Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu noteic aprobežojumus aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem, proti, kādas darbības ir aizliegtas noteiktajās aizsargjoslās, kas nav attiecināms uz koku ciršanas pamatotību, kā arī nav uzskatāms par pamatojumu zaudējumu atlīdzības nenoteikšanai saistībā ar dabas daudzveidības samazināšanu.

Savukārt aizsargjoslu uzturēšanu, kas tostarp pie noteiktiem apstākļiem ietver arī koku ciršanu, nenosakot zaudējumu atlīdzību saistībā ar dabas daudzveidības samazināšanu, noteic Aizsargjoslu likuma 61.pants, kurā ir noteikti apstākļi, pie kuru iestāšanās ir veicamas noteiktas darbības aizsargjoslu uzturēšanai, tostarp koku ciršana, nenosakot zaudējumu atlīdzību.

Līdz ar to Zemkopības ministrijas atsauce uz Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu koku ciršanas pamatojumam, nenosakot zaudējumu atlīdzību, ir uzskatāma par nepamatotu.

[3] Nepiekrītot Lēmumam pieteicēja ar pieteikumu vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Līguma izpildes gaitā ir nepieciešams veikt vai nu aizsargjoslas tīrīšanu no kokiem, kas aug 110kV elektropārvades līniju trašu aizsargjoslas robežās, vai koku ciršanu saistībā ar elektropārvades līnijas "Kurzemes loks" trases pastiprināšanu ar 330kV.

Pieteicējai saskaņā ar Noteikumiem par koku ciršanu ārpus meža tiek piemērota tajos noteiktā zaudējumu atlīdzības kārtība par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā.

Taču uz tāda paša veida darbībām mežā attiecas Aizsargjoslu likuma 33.panta divpadsmitajā daļā minētais izņēmums, un kompensācija par atmežošanas izraisīto negatīvo seku novēršanu nav jāmaksā.

[3.2] Noteikumos par koku ciršanu ārpus meža ietvertais regulējums ir pretrunā ar Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punkta regulējumu, proti, ka aizliegts audzēt kokus un krūmus ārpus meža zemēm visā aizsargjoslas platumā.

Tādēļ nav pamatoti iekasēt zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu gadījumos, kad koki aug aizsargjoslā pretēji Aizsargjoslu likumā noteiktajam aizliegumam un apdraud vai augot potenciāli apdraudēs infrastruktūras darbību un drošu funkcionēšanu.

[3.3] Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 23.puntā noteikts, ka zaudējumi par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā jāatlīdzina zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam.

Pietecēja nav zemes gabala ar kadastra Nr.01000800056, kadastra apzīmējums 01000800152 īpašniece vai tiesiskā valdītāja. Zemes gabalu tikai šķērso pieteicējas apkalpotās elektropārvades līnijas. Tādēļ pieteicējai nevar tikt piemērots Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 23.puntā noteiktais pienākums.

Šādu skaidrojumu par Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža piemērošanu sniedz arī Zemkopības ministrija skaidrojošajā vēstulē Nr.3.2-3/2497/2017.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts Rīgas domes paskaidrojums, kurā tā pieteikumu neatzīst pilnībā, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot turpmāk minēto.

[4.1] Attiecībā uz pieteicējas argumentu, ka pretēji Noteikumiem par koku ciršanu ārpus meža, kuros noteikta zaudējumu atlīdzības kārtība par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā, Aizsargjoslu likuma 33.panta divpadsmitajā daļā ir paredzēts izņēmums, atbilstoši kuram uz elektrolīniju trašu ierīkošanu un trases platuma izmaiņām neattiecas Meža likumā noteiktā kompensācija atmežošanas izraisīto negatīvo seku novēršanai, norādāms, ka Meža likums nekādā veidā neattiecas uz konkrēto koku ciršanu, jo tie neaug meža zemē.

[4.2] Attiecībā uz pieteicējas argumentu, ka Noteikumos par koku ciršanu ārpus meža ietvertais regulējums ir pretrunā ar Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktā minēto, norādāms, ka Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punkts nekādā gadījumā nenosaka to, ka visi koki, kas aug elektropārvades līniju aizsargjoslās, ir bīstami infrastruktūrai. Iepriekšminētais punkts noteic tikai aizliegumu elektropārvades līniju aizsargjoslās audzēt kokus.

[4.3] Veicot minēto koku apsekošanu, par ko tika sastādīts Apstādījumu apskates akts Nr.BV-17-1884-akt, tiem netika konstatētas bīstamības pazīmes, kādas ir noteiktas Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 6.punktā un Saistošo noteikumu 5.3.apakšpunktā. Netika konstatēti arī Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 5.5.apakšpunktā minētie apstākļi.

Komisija atļāva pieteicējai cirst minētos kokus bez izņēmumiem tieši Aizsargjoslas likuma 45.panta pirmās daļas 13.punkta dēļ, nevis tā dēļ, ka šie koki būtu bīstami.

Jautājumi par bīstamu koku ciršanu nemaz netiek virzīti izskatīšanai Komisijā, bet gan tiem nekavējoties tiek izsniegta ciršanas atļauja, līdz ar to netiek piemērota zaudējumu atlīdzība par dabas daudzveidības samazināšanu. Minēto apliecina fakts, ka viena no priedēm tika atzīta par nokaltušu, un atbilstoši Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 25.2.apakšpunktam un Saistošo noteikumu 10.punktam Būvvalde noformēja Ārpus meža augoša koka ciršanas atļauju Nr.BV-17-1884-acv, nenosakot zaudējumu atlīdzību.

[4.4] Pieteicēja kā Latvijas elektropārvaldes sistēmas operators ir atbildīga par attiecīgā elektropārvades līniju pārbūves projekta realizāciju. Sākotnējā lēmumā saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 61.panta desmito daļu zaudējumu atlīdzības pienākums par dabas daudzveidības samazināšanu tika noteikts tieši pieteicējai.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Rīgas domes pārstāvji pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un pārbaudījusi lietas materiālus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[7] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai jāmaksā zaudējumu atlīdzība par elektrolīniju aizsargjoslā augošu koku ciršanu.

[8] Tiesību normas uzliek pienākumus tiesību subjektiem. Piemērojot tiesību normas, jānosaka gan pienākuma saturs, gan ar pienākumu saistītā persona.

Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 23.punkts noteic, ka zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāatlīdzina zaudējumi par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā.

Pieteicēja paredzējusi veikt koku ciršanu saistībā ar elektrolīnijas "Kurzemes loks" pārbūvi Rīgā, zemesgabalā ar kadastra Nr.0100 080 0056, Baltegļu ielā 5, kura tiesiskais valdītājs saskaņā ar Kadastra informāciajs sistēmas datiem ir Rīgas pilsētas pašvaldība.

Pieteicēja nav zemes, uz kuras aug cērtamie koki, īpašniece vai valdītāja. Pieteicēja valda uz zemes esošās elektrolīnijas un veic būvdarbus jaunu elektrolīniju ierīkošanai.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 12.panta otrās daļas 3.punktu elektrolīnijām tiek noteiktas ekspluatācijas aizsargjoslas.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 35.panta otro daļu, ja objektam ir noteikta aizsargjosla, tā īpašniekam vai valdītājam ir atļauts aizsargjoslā veikt attiecīgā objekta ekspluatācijai, remontam, atjaunošanai, pārbūvei nepieciešamos darbus.

Saskaņā ar Aizsargjoslu likum 61.panta piekto daļu elektrisko tīklu gaisvadu līniju aizsargjoslās ārpus elektrolīniju trasēm, elektronisko sakaru tīklu gaisvadu līniju un radiosakaru līniju torņu un antenu mastu atsaišu aizsargjoslās apzāģē augošu koku zarus vai vainagus, lai nepieļautu šo koku vai zaru uzkrišanu uz objekta, un saskaņā ar attiecīgā objekta aizsargjoslas noteikšanas metodiku izcērt tikai tos kokus, kuri var apdraudēt objektu.

No minētajām tiesību normām secināms, ka pieteicēja kokus šajā aizsargjoslā cērt kā attiecīgā aizsargjoslas objekta valdītāja.

Tātad pieteicēja nav Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 23.punktā paredzētā pienākuma maksāt zaudējumu atlīdzību subjekts. Pieteicējas tiesības cirst kokus pamatojas Aizsargjoslu likumā noteiktajos aizsargjoslas objekta valdītāja pienākumos, nevis vispārējās zemes īpašnieka vai valdītāja tiesībās. Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža neparedz, ka pienākums maksāt zaudējumu atlīdzību būtu uzliekams aizsargjoslas objekta valdītājam, kas cērt kokus attiecīgā objekta uzturēšanai.

Šāda Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 23.punkta interpretācija pausta arī Zemkopības ministrijas 2017.gada 12.oktobra vēstulē Nr.3.2-3/2497/2017 "Par zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu". Vēstulē norādītais viedoklis uzskatāms par autoritatīvu tiesību normas izstrādātāja mērķa izskaidrojumu, jo atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumu Nr.300 "Ministru kabineta kārtības rullis" 216.punktam par Ministru kabineta izdoto tiesību aktu sniedz attiecīgā tiesību akta projekta iesniedzējs. Zemkopības ministrija ir Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža projekta iesniedzēja.

[9] Saskaņā ar Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 25.3.apakšpunktu zaudējumu atlīdzība netiek noteikta, ja cērt koku, kuru pašvaldība atzinusi par bīstamu, kā arī šo noteikumu 5.5.apakšpunktā minētajā gadījumā, ja koka bīstamība ir pamatota.

Saskaņā ar iepriekš minēto noteikumu 5.5.apakšpunktu bez pašvaldības atļaujas koku ciršanai ārpus meža atļauts cirst kokus, kuri apdraud infrastruktūras darbību, cilvēka veselību, dzīvību vai īpašumu, ja pirms darbu veikšanas ir notikusi situācijas fotofiksācija un informēta pašvaldība.

Savukārt saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 1.panta 19.punktu elektrolīniju trase ir elektrolīniju darbības nodrošināšanai paredzēta dabā esoša josla, kas ietilpst aizsargjoslā un uzturama brīva no kokiem un krūmiem.

Saskaņā ar iepriekš minētā likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem papildus šā likuma 35.pantā minētajiem aprobežojumiem tiek noteikts aizliegums audzēt kokus un krūmus meža zemēs — platībās, kuras norādītas aizsargjoslu noteikšanas metodikā, ārpus meža zemēm — visā aizsargjoslas platumā.

No iepriekš minētā tiesa secina, ka elektrolīniju aizsargjoslās augošo koku bīstamības pamatojums ir noteikts Aizsargjoslu likumā, un tie ir uzskatāmi par bīstamiem Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 5.5.apakšpunkta izpratnē. Līdz ar to šādu koku ciršana saskaņā ar Noteikumu par koku ciršanu ārpus meža 25.3.apakšpunktu ir vispār atbrīvota no zaudējumu atlīdzības.

[10] Apkopojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka Lēmums nav pamatots un ir atceļams.

[11] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts (tostarp šā likuma 191.^{2}pantā paredzētajā kārtībā) vai tiesvedība lietā izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282.panta 7.punktu, tiesa (tiesnesis) piespriež no atbildētāja (iespējamā atbildētāja) par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Tā kā izskatāmajā lietā pieteikums tiek apmierināts, no atbildētājas par labu pieteicējam piespriežama valsts nodeva par pieteikumu iesniegšanu 30 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 253.panta pirmo daļu,
Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

atcelt Rīgas domes priekšsēdētāja 2017.gada 13.decembra lēmumu Nr.2-30/RD-17-2730-nd "Par apstrīdēto lēmumu".

Piespriest no atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības par labu AS "Augstsprieguma tīkls" valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis M.Markovs